

โรงพยาบาลสิรินธร
สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร

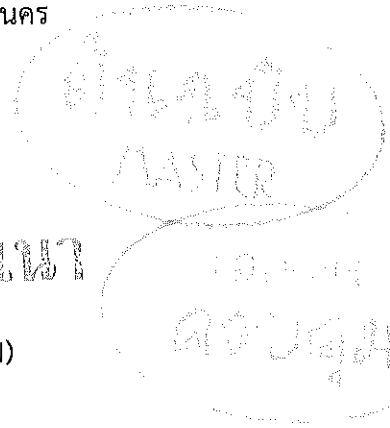
สำเนา

วิธีปฏิบัติงาน
(WORK INSTRUCTION)

เรื่อง

การดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่า

หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๐๔:Rev.๐๐ จำนวนหน้าทั้งหมด ๔ หน้า

รายนาม	ตำแหน่ง	ลงนาม	วันที่
ผู้จัดทำ/ผู้รับผิดชอบ	ผู้ปฏิบัติงาน	ช. พงษ์	๑๖ ธ.ค. ๒๕๖๕
ผู้ทบทวน	หัวหน้างาน	ช. พงษ์	๑๖ ธ.ค. ๒๕๖๕
ผู้อนุมัติ	หัวหน้างาน/ฝ่าย/กลุ่มงาน	ช. พงษ์	๑๖ ธ.ค. ๒๕๖๕

วิธีปฏิบัติการฉบับนี้ เป็นกรรมสิทธิ์ของโรงพยาบาลสิรินธร

ประวัติการแก้ไข			
แก้ไขครั้งที่	วันที่บังคับใช้	ผู้ขอแก้ไข	รายละเอียดการแก้ไข

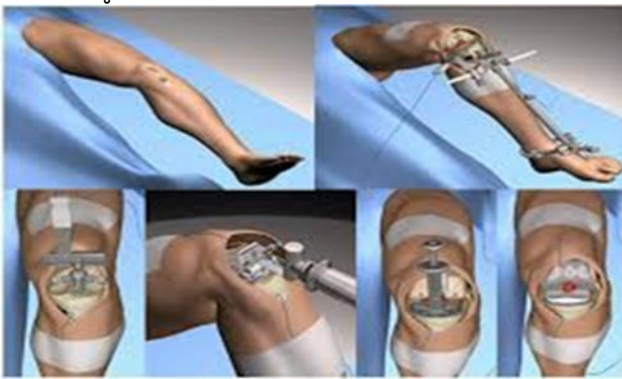
	โรงพยาบาลสิรินธร สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร SIRINDHORN HOSPITAL BANGKOK METROPOLITAN	หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๐๔
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่: ๐๐ วันที่บังคับใช้: ๒๐/๑๒/๖๕
เรื่อง การดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่า		

๑. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่า
๒. เพื่อป้องกันการติดเชื้อจากการผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่า
๓. เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการฟื้นฟูสภาพร่างกาย และสามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้ตามปกติ
๔. เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่า

๒. ขอบเขต

ผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่า

๓. คำจำกัดความ

-

๔. ผู้ปฏิบัติ, ผู้รับผิดชอบ, วัสดุอุปกรณ์

พยาบาลวิชาชีพ/ พยาบาลเทคนิค

๕. อุปกรณ์

-

๖. ขั้นตอนวิธีปฏิบัติและรายละเอียด

ก่อนผ่าตัด

๑. ให้ผู้ป่วยเซ็นใบยินยอมการผ่าตัด กรณีที่ผู้ป่วยไม่สามารถเซ็นชื่อได้ให้ประทับตรานิ้วมือโดยใช้นิ้วแม่มือขวาและมีญาติหรือผู้ปกครองเซ็นกำกับ
๒. ผู้ป่วยจะได้รับการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ภาพถ่ายรังสี คลื่นหัวใจ เพื่อประกอบการดูแลขณะผ่าตัด
๓. ส่งเวชระเบียน และผลตรวจต่างๆ ไปที่ห้องผ่าตัดก่อนเวลา ๑๔.๐๐ น. ล่วงหน้า ๑ วันก่อนผ่าตัด
๔. ให้ผู้ป่วยถอดเครื่องประดับ นาฬิกา ฟันปลอม คอนแทคเลนส์ และวัตถุต่างๆ ออกจากตัว เพื่อป้องกันการเป็นสื่อไฟฟ้าในระหว่างทำการผ่าตัด
๕. ทำความสะอาดเล็บมือ เล็บเท้าด้วยน้ำยาล้างเล็บให้สะอาด ในกรณีที่ผู้ป่วยทาสีเล็บ
๖. ฝึกให้ผู้ป่วยหายใจเข้าลึกๆ ทางจมุก แล้วค่อยๆ ผ่อนลมหายใจออกทางปาก โดยหัดทำบ่อยๆ เพื่อช่วยให้ปอดขยายในกรณีหลังผ่าตัด

	โรงพยาบาลสิรินธร สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร SIRINDHORN HOSPITAL BANGKOK METROPOLITAN		หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๐๔
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่: ๐๐ วันที่บังคับใช้: ๒๐/๑๒/๖๕	หน้า ๒/๔
เรื่อง การดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่า			

๗. ฝึกให้ผู้ป่วยหัดขับถ่ายบนเตียงโดยใช้หมอนอน เพื่อให้เกิดความเคยชิน
๘. ให้ผู้ป่วยงดน้ำ งดอาหารหลังเที่ยงคืน พร้อมทั้งแจ้งญาติที่เฝ้าให้รับทราบด้วย
๙. แนะนำท่าออกกำลังกายสำหรับผู้ป่วยเปลี่ยนข้อเข่า
๑๐. แนะนำผู้ป่วยพักผ่อนให้เพียงพอ

หลังผ่าตัด

ผู้ป่วยจะถูกส่งไปห้องพักฟื้นจนกระทั่งผู้ป่วยสามารถหายใจได้ดีและปราศจากภาวะแทรกซ้อนใดๆ จากการผ่าตัด ผู้ป่วยจึงจะถูกส่งกลับไปยังหอผู้ป่วย

๑. พยาบาลประจำหอผู้ป่วยตรวจวัดสัญญาณชีพ เมื่อผู้ป่วยกลับจากห้องผ่าตัด
๒. ผู้ป่วยจะมีขวดสุญญากาศสำหรับดูดเลือดเสียออก ถ้าปริมาณเลือดไม่เพิ่มขึ้นจะเอาขวดสุญญากาศสำหรับดูดเลือดออกประมาณ ๔๘ ชั่วโมงหลังการผ่าตัด
๓. ผู้ป่วยจะได้รับสารน้ำ เลือด ตามแผนการรักษา
๔. ผู้ป่วยจะพบว่า มีขูด cry-o cuff ประคบเย็นพันไว้เหนือ elastic bandage บริเวณเข่า เพื่อลดอาการปวด บวม

๕. ผู้ป่วยจะถูกส่งไปถ่ายภาพรังสีหลังผ่าตัดวันที่ ๑

๖. การดูแลหลังผ่าตัด

- หลังผ่าตัดวันที่ ๑ วัด Vital signs ทุก ๔-๖ ชั่วโมง ไขหัวเตียงให้ลูกนั่ง และดูแลให้ผู้ป่วย Quadriceps exercise of knee
  - หลังผ่าตัดวันที่ ๒ สอนผู้ป่วยลุกนั่งข้างเตียง เอาขวดสุญญากาศสำหรับดูดเลือดออก ถอดสายสวนปัสสาวะ dressing แผลตามแผนการรักษาของแพทย์และดูแลให้ผู้ป่วย Quadriceps exercise of knee
  - หลังผ่าตัดวันที่ ๓ พรีกษานักกายภาพใช้เครื่อง CPM ช่วยการงอเข่าโดยเริ่มที่ ๕๐ องศา และเพิ่มทีละ ๑๐ องศา ทุกวันเพื่อให้ได้ ๙๐ องศา ทำวันละ ๑ ชั่วโมง
  - แนะนำการใช้เครื่องพยุงตัว วันถัดไปนักกายภาพบำบัดจะเริ่มให้หัดเดิน เมื่ออาการเจ็บแผลลดลง เริ่มให้ใช้เครื่องช่วยเดิน ๔ ขา (Walker)
  - หลังผ่าตัดประมาณ ๕-๑๐ วัน ผู้ป่วยมักได้รับอนุญาตจากแพทย์ให้กลับบ้านได้ โดยก่อนกลับบ้าน ควรงอข้อเข่าได้อย่างน้อย ๙๐ องศา
๗. แนะนำวิธีปฏิบัติตนเมื่อกลับบ้าน การมาตรวจตามแพทย์นัด และแนะนำแหล่งสนับสนุนที่จะดูแลต่อ
  ๘. พุดให้กำลังใจ ตอบข้อซักถามของผู้ป่วยและญาติ

	โรงพยาบาลสิรินธร สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร SIRINDHORN HOSPITAL BANGKOK METROPOLITAN	หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๐๔
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่: ๐๐ วันที่บังคับใช้: ๒๐/๑๒/๖๕
เรื่อง การดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่า		

การปฏิบัติตัวเมื่อผู้ป่วยกลับบ้าน

๑. การออกกำลังกาย ผู้ป่วยควรฝึกบริหารกล้ามเนื้อต้นขาด้านหน้าอย่างสม่ำเสมอ และฝึกการเหยียดงอข้อเข่าอย่างต่อเนื่อง โดยทั่วไปการเหยียดงอข้อเข่ามักเปลี่ยนแปลงได้มากในช่วง ๖ สัปดาห์แรกหลังผ่าตัด จึงควรฝึกบริหารอย่างเต็มที่ และควรงอเข่าได้อย่างน้อย ๑๐๐ องศา
๒. การดำเนินชีวิตประจำวัน โดยทั่วไปประมาณ ๖ เดือน ข้อเทียมจะมีความแข็งแรง จึงไม่จำเป็นต้องกังวลว่าข้อจะหลุดออกมา ผู้ป่วยสามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ ขึ้น-ลงบันได ออกกำลังกายได้ เช่น เดินเร็ว รำมวยจีน ว่ายน้ำ ติกอล์ฟ การนั่งที่เหมาะสมควรนั่งบนเก้าอี้
๓. ข้อห้ามและทำที่ควรระวัง
  - ๓.๑ หลีกเลี่ยงการออกกำลังกายหนัก เช่น การวิ่งเร็ว การกระโดดอย่างต่อเนื่อง
  - ๓.๒ หลีกเลี่ยงการเล่นกีฬาที่ต้องเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว เช่น เทนนิส
  - ๓.๓ ห้ามไขว้ขานั่งหรือนอน
  - ๓.๔ ห้ามนั่งยอง ๆ ห้ามนั่งขัดสมาธิ หรือนั่งพับเพียบ
๔. แจ้งให้แพทย์ ทันตแพทย์ ทราบว่ามีข้อเทียมอยู่เมื่อต้องทำฟัน มีการอักเสบ ติดเชื้อส่วนอื่นของร่างกาย
๕. มาพบแพทย์เมื่อมีอาการผิดปกติ ดังนี้
  - ๕.๑ มีอาการปวด บวม ชัด ผิดปกติขึ้นมาใหม่
  - ๕.๒ มีบาดแผลบริเวณเข่า รวมถึงขาข้างที่ผ่าตัด
  - ๕.๓ ความผิดปกติอื่นๆที่กังวลใจ

๗. ข้อความระวัง/ข้อแนะนำ

ภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นหลังการผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียม

๑. ติดเชื้อหลังผ่าตัด
๒. ข้อเทียมหลุดหลวม
๓. ข้อเทียมชำรุด หรือหัก
๔. กระดูกหักบริเวณรอบๆ ข้อเทียม
๕. แนวขาผิดปกติ หรือขายาวไม่เท่ากัน
๖. เส้นประสาททำงานผิดปกติ
๗. เส้นเลือดฉีกขาด
๘. เจ็บปวดบริเวณที่ทำผ่าตัด
๙. ลิมเลือดอุดตันที่ขา

	โรงพยาบาลสิรินธร สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร SIRINDHORN HOSPITAL BANGKOK METROPOLITAN		หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๐๔
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่: ๐๐ วันที่บังคับใช้: ๒๐/๑๒/๖๕	หน้า ๔/๔
เรื่อง การดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่า			

๑๐. งอข้อเข่าไม่ได้

๑๑. ข้อแทรกซ้อนจากการให้ยาระงับความรู้สึก

๘. เอกสารอ้างอิง

ธวัช ประสาทฤทธา และคณะ. (๒๕๕๖). การพยาบาลออร์โธปิดิกส์. กรุงเทพฯ: สหมิตร พรีนติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด. ฟารีดา อิบราฮิม. **ปฏิบัติการพยาบาลตามกรอบทฤษฎีการพยาบาล**. กรุงเทพฯ: สามเจริญพาณิชย์.

ไพรัช ประสงค์จีน. (๒๕๕๕). **กระดูกหักและข้อเคลื่อน**. (พิมพ์ครั้งที่ ๔). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

วรรณิ สัตยวัฒน์ และคณะ. (๒๕๕๖). **การพยาบาลออร์โธปิดิกส์**. (พิมพ์ครั้งที่ ๗). กรุงเทพฯ: ไทศาลการพิมพ์.

สุขใจ ศรีเพียงแอม และคณะ. (๒๕๕๖). **การพยาบาลออร์โธปิดิกส์**. (พิมพ์ครั้งที่ ๙). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลิศสิน.